

İşgaliye Bedelinin Fahiş Artışına İlişkin Değerlendirme Talebi

Bu Karar; işgaliye bedelinin 2 senede fahiş derecede artması sonucu geçimlerin güçlükle karşılanması ve yaşanan bu mağduriyetin giderilmesi talebine ilişkindir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

(OMBUDSMANLIK)

SAYI: 2021/4517-S.21.7322

BAŞVURU NO: 2020/97624

KARAR TARİHİ: 22/03/2021

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN:

BAŞVURUYA KONU İDARE: AMASRA BELEDİYE BAŞKANLIĞI

BAŞVURUNUN KONUSU: İşgal harcı hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ: 30/09/2020

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1) Şikâyetçi; Amasra ilçe sınırları içinde bulunan ve iki senedir kullandığı yerin işgaliye bedelinin geçen sene 750 TL'den 1500 TL'ye, bu sene ise 5000 TL'ye yükseltildiğini, söz konusu artışların çok yüksek olduğunu ve geçimlerini zorlukla karşıladıklarını belirterek gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2) Şikâyet başvurusunun çözüme kavuşturulması amacıyla Amasra Belediye Başkanlığı'ndan bilgi ve belge talebinde bulunulmuş olup adı geçen idarenin 11/12/2020 tarihli ve ... sayılı cevabi yazısında özetle;

2.1) Başvurucu ...'ın kulanmış olduğu alanın 2 yıldır kullandığı yer olmadığına, söz konusu işgaliye alanının 2020 yılında yeni belirlenen işgaliye alanı olduğu,

2.2) Yeni belirlenen işgaliye alanlarının kişilerin talepleri doğrultusunda yapacakları iş gruplarına göre yeniden değerlendirilerek işgaliye ücretlerinin belirlendiğini, Başvuru sahiplerinin Belediyeye başvurarak bu alanları talep etmeleri ve ücretlerini kabul etmeleri doğrultusunda bu alanları kişilere işgaliye bedeli karşılığında verildiği,

2.3) Başvuranın 10/07/2020 tarihli başvuru dilekçesi ve aynı tarihli İşgaliye Taahhütnamesi ile adı geçen kişinin bu sene uygulanan ücreti kendi rızasıyla kabul ve taahhüt ettiği,

2.4) 11/12/2020 tarihi itibarıyla başvuranın bu sene kullanmış olduğu işgaliye alanı ile ilgili gerekli taahhütlerini yerine getirmediği, işgaliye borcunu ödemediği ve işgaliye alanında bulunan tezgahını halihazırda kaldırmadığı **açıklamalarına yer verilmiştir.**

III. İLGİLİ MEVZUAT

3) 18/10/1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74'üncü maddesinde; "...

Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler. ... " ,

3.1) “Vergi ödevi” başlıklı 73 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında; “Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.”,
dördüncü fıkrasında; “Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.”

4) 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun “Kurumun Görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; “Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikayet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”,

5) 26/05/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun “Konu” başlıklı 52 nci maddesinin birinci fıkrasında; “Belediye sınırları içinde bulunan aşağıdaki yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesi, İşgal Harcına tabidir:

1. Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali,
2. Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali,
3. Motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen mahallerin çalışma saatleri içinde, taşıtlar tarafından işgali (Bisiklet ve motosikletler hariç)”, **ikinci fıkrasında;** “Yukarıda sayılan yerlerin izinsiz işgalleri mükellefiyeti kaldırmaz”

5.1) “Mükellef” başlıklı 53 ncü maddesinde; “İşgal Harcını, işgali harca tabi yerleri 52 nci maddede yazılı maksatlarla işgal edenler ödemekle mükelleftir.”

5.2) “Matrah” başlıklı 55 nci maddesinde; “İşgal Harcının matrahı 52 nci maddenin 1 ve 2 nci bentlerinde yazılı işgallerde işgal edilen yerlerin metrekaresi olarak alanı veya hayvan adedi, 3 üncü bendinde yazılı işgallerde taşıt adedidir.”

5.3) “Vergi ve harç tarifelerinin tespiti” başlıklı 96 ncı maddesinin (A) fıkrasının ikinci paragrafında; “Ancak, bu Kanunun 15 inci maddesinde, 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (III) numaralı bendinde, **56 ncı maddesinde**, 60 ıncı maddesinde ve 84 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde yer alan maktu vergi ve harç tarifeleri, Kanunda belirtilen en alt ve en üst sınırları aşmamak şartıyla mahallin çeşitli semtleri arasındaki sosyal ve ekonomik farklılıklar göz önünde

tutularak ilgili belediye meclislerinin önerisi üzerine Cumhurbaşkanınca tespit edilir. Tespit edilen bu tutarlar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu şekilde hesaplanan miktar ve tutarların, virgülden sonraki iki hanesi dikkate alınarak uygulanır. Şu kadar ki, bu miktar ve tutarlar ilgili tarifeler için belirlenen en çok tutarı aşamaz. Bu uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

5.4) “Harçlara ilişkin müeyyideler” başlıklı 99 uncu maddesinde; “Gerekli harçları tamamen almadan iş gören görevliler, harcın ödenmesinden mükellefler ile birlikte müteselsilen sorumludurlar.”

5.5) Geçici 7 nci maddesinde; “2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclislerince belirlenmiş olan; bu Kanunun 15 inci maddesinde, 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (III) numaralı bendinde, **56 ncı maddesinde**, 60 inci maddesinde ve 84 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde **yer alan maktu vergi ve harç tarifeleri, Kanunun 96 ncı maddesinin (A) fıkrasının ikinci paragrafı gereğince Cumhurbaşkanınca tespit edilecek karar yürürlüğe girinceye kadar uygulanmaya devam edilir.**”

6) Maliye Bakanlığı’nın 45 seri no.lu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliğinde;

“5. Bakanlar Kurulunca Tarife Belirleninceye Kadar Uygulanacak Tutarlar

6527 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ile 2464 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 7 nci madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 7 - 2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclislerince belirlenmiş olan bu Kanunun 15 inci maddesinde, 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (III) numaralı bendinde, 56 ncı maddesinde, 60 inci maddesinde ve 84 üncü maddesinin birinci fıkrasının 3 numaralı bendinde yer alan maktu vergi ve harç tarifeleri, Kanunun 96 ncı maddesinin (A) fıkrasının ikinci paragrafı gereğince Bakanlar Kurulunca tespit edilecek karar yürürlüğe girinceye kadar uygulanmaya devam edilir.”

Bu madde hükmü uyarınca, yukarıda usul ve esasları belirtilen çerçevede Bakanlar Kurulu kararı yayımlanıncaya kadar söz konusu vergi ve harçların maktu tarifeleri olarak ilgili belediyelerin belediye meclislerince 2013 yılı için belirlenen tutarlar uygulanacaktır.” düzenlemelerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN'IN KAMU BAŞDENETÇİSİ'NE ÖNERİSİ

7) Yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; başvuranın iddiaları, İdarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirilerek; İşgale konu alan söz konusu yerin işgal harcı hesaplamasında Kanunda belirtilen sınırlamalar dahilinde 2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclisince belirlenmiş tutar ile alanın m2 büyüklüğü ve işgale konu olan gün sayısının dikkate alınmak suretiyle yeniden hesaplama yapılarak sonucuna göre işlem tesis edilmesi yönünde hazırlanan Tavsiye Karar Önerisi Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

8) Başvuran 1 numaralı paragrafta açıklandığı üzere, Amasra ilçe sınırları içinde bulunan ve iki senedir kullandığı yerin işgaliye bedelinin geçen sene 750 TL'den 1500 TL'ye, bu sene ise 5000 TL'ye yükseltildiğini, söz konusu artışların çok yüksek olduğunu ve geçimlerini zorlukla karşıladıklarını belirterek gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

9) İdarenin önemli gelir kaynaklarından olan pek çok vergi ve harç 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda düzenlenmiştir. Söz konusu Kanunu'nun 52 nci maddesinde ise, belediye sınırları içinde bulunan yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesinin işgal harcına tabi olduğu ifade edilmiştir. İlgili maddede; işgal harcının Kanun'da belirtilen yerlerden, önceden izin alınmak koşulu ile **geçici işgal suretiyle yararlanabileceği** ayrıca, bu yerlerin izinsiz işgallerinin de mükellefiyeti kaldırmayacağı belirtilmiştir. Diğer bir ifadeyle, işgal harcı sadece belli şartlarda ve geçici işgallerde uygulanan bir yöntem olup yol, park, yeşil alan gibi yerlerin uzun süre kullandırılması şekline dönüşmemelidir. Nitekim Sayıştay Temyiz Kurulu tarafından verilen bir kararda; belediye sınırları içinde yer alan ve pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin, yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerler ile park yerlerinin geçici olarak işgal edilmesinin işgal harcına tabi olduğu, geçici nitelikte olmayan kullanımlardan işgal harcı tahsil edilmesine imkan bulunmadığı, incelenen olaydaki kullanımların 184 gün 434 gün gibi uzun süreleri kapsadığı yönünde tespitlerin bulunduğu, söz konusu tespitlerden bu alandaki kullanımların geçici nitelikte olmadığı, süreklilik gösterdiği ifade edilerek işgal harcı alınamayan bu izinsiz kullanımlardan dolayı ... Belediyesince 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre, kanunda belirtilen yerlerden sorulmak ve gerekli inceleme ve araştırmalar yapılmak suretiyle ecrimisil talep edilmesinde hata bulunmadığı belirtilmiştir. (<https://www.sayistay.gov.tr/kararlar/tkk?krr=17938>)

10) 2464 sayılı Kanun'un 56 ncı maddesi ile işgal harcına ilişkin olarak belirlenecek tarifenin alt ve üst sınırı hüküm altına almıştır. Söz konusu Kanun'un 96 ncı maddesinin (A) fıkrasında ise Cumhurbaşkanının bu Kanun'da en az ve en çok miktarları gösterilen vergi ve harçların tarifelerini belediye grupları itibarıyla tayin ve tespit edeceği hüküm altına alınmıştır. Aynı fıkra 6527 sayılı Kanun ile eklenen ikinci paragrafta ise Kanun'un 56'ncı maddesinde (işgal harcı) yer alan maktu vergi ve harç tarifelerinin Kanun'da belirtilen en alt ve en üst sınırları aşmamak şartıyla mahallin çeşitli semtleri arasındaki sosyal ve ekonomik farklılıklar göz önünde tutularak ilgili belediye meclislerinin önerisi, İçişleri Bakanlığının görüşü ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca tespit edileceği belirtilmiş, tespit edilen bu tutarların, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında arttırılacağı ifade edilmiştir.

11) İlgili yasa maddesi uyarınca 45 seri no.lu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği yayımlanmış, belediyelerin söz konusu tarife tespitleri için yapacakları çalışmalar detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Cumhurbaşkanınca tespit yapıp tarifeler tamamlanıncaya kadar geçecek sürede harç ve vergilerin nasıl uygulanacağı ise 2464 sayılı Kanun'un Geçici 7 nci maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu maddeye göre mezkûr devrede **belediyeler tarafından 2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclislerince belirlenmiş olan maktu vergi ve harç tarifelerinin uygulanması gerektiği** belirtilmiştir.

12) Başvuru konusu somut olayda yapılan incelemede; başvuran tarafından Belediyeye ait yolun/kaldırımın/meydanın 5 m2 lik kısmının 10 Temmuz-30 Eylül arasındaki dönemde kullanımı için Belediye'ye başvuruda bulunulduğu, iki taksit halinde toplam 5.000,00 TL harç ödemesinin taahhüt edildiği anlaşılmaktadır. İlgili idarece ise başvuran tarafından ödemenin henüz yapılmadığı ayrıca söz konusu alanın 2 yıldır kullanılan bir yer olmadığı, ilgili işgaliye alanının 2020 yılında yeni belirlendiği belirtilmiştir. Söz konusu hesaba konu olan tutarın 2013 yılı meclis kararına istinaden yapıp yapılmadığı dosya ve eki belgelerden tespit edilememiş olmakla birlikte İdare ile yapılan telefon görüşmesinde, 2013 yılı meclis kararına istinaden işgaliye harcının m2 si 2,5 TL olarak uygulandığı belirtilmiştir. Bu kapsamda ilgili alanın 5m2 olduğu göz önüne alındığında işgaliye harcının günlük (5*2,5) 12,5 TL olduğu, izin alınan günler için hesaplama yapıldığında da uygulanması gereken harç tutarından yüksek bir işgal harcı ödemesinin taahhüt edildiği anlaşılmaktadır. (83*12,5= 1037,5 TL) Bununla birlikte idarece, izin alınmayan dönemler için de başvuran tarafından işgalin sonlandırılmadığı ifade edilmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere işgal harcının ancak geçici işgallerden alınabileceği, bu yerlerin izinsiz işgallerinin mükellefiyeti kaldırmayacağı göz önüne alındığında işgalin devam ettirildiği dönemin de işgal harcı uygulamasında dikkate alınması gerektiği değerlendirilmiştir.

13) Sonuç olarak başvuranın iddiaları, idarenin konuya ilişkin açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde;

işgale konu alan söz konusu yerin işgal harcı hesaplamasında Kanunda belirtilen sınırlamalar dahilinde 2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclisince belirlenmiş tutar ile alanın m2 büyüklüğü ve işgale konu olan gün sayısının dikkate alınarak yeniden hesaplama yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

14) İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarih ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6'ncı maddesinde yer verilmiş olup; Kurumumuzun bilgi ve belge talebine süresi içinde cevap verildiği, İdarenin başvuranla

ilgili işlemlerinde, makul sürede karar verme', ilkesine uygun davrandığı tespit edilmiştir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

15) 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 21'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idarelere tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idareler tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup Zonguldak İdare Mahkemesinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre; **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

İşgale konu alan söz konusu yerin işgal harcı hesaplamasında Kanunda belirtilen sınırlamalar dahilinde 2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclisince belirlenmiş tutar ile alanın m2 büyüklüğü ve işgale konu olan gün sayısının dikkate alınmak suretiyle yeniden hesaplama yapılarak sonucuna göre işlem tesis edilmesi hususunda

AMASRA BELEDİYE BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,

Kararın **BAŞVURANA** ve **AMASRA BELEDİYE BAŞKANLIĞINA** tebliğine;

6328 sayılı Kanunun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

Sadettin KALKAN

Kamu Başdenetçisi V.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA